

KESİT AKADEMİ DERGİSİ

ISSN: 2149-9225

The Journal of Kesit Academy

Dr. Ömer Faruk ABİDE
Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
ofabide@gmail.com ORCID

FARKLI EĞİTİM KADEMELERİNDEKİ
ÖĞRENCİLERİN NİTELİKLİ OKUL,
NİTELİKLİ DERS VE NİTELİKLİ
ÖĞRETMEN ÖZELLİKLERİNE
YÖNELİK ALGILARININ
KARŞILAŞTIRMALI OLARAK
İNCELENMESİ

COMPARATIVE ANALYSIS OF THE
PERCEPTIONS OF STUDENTS AT
DIFFERENT EDUCATION LEVELS
TOWARDS QUALIFIED SCHOOL,
QUALIFIED LESSON AND
QUALIFIED TEACHER FEATURES

Geliş / Submitted / Отправлено: 15.02.2021

Kabul / Accepted / Принимать: 17.03.2021

Yayın / Published / Опубликованный: 25.03.2021

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Article Information

Research Article

Информация о Статье

Научная Статья

Atıf / Citation / Цитата

Abide, Ö. F. (2021). Farklı Eğitim Kademelerindeki Öğrencilerin Nitelikli Okul, Nitelikli Ders ve Nitelikli Öğretmen Özelliklerine Yönelik Algılarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. *Kesit Akademi Dergisi*, 7 (26), 463-482.

Abide, Ö. F. (2021). Comparative Analysis of The Perceptions of Students at Different Education Levels Towards Qualified School, Qualified Lesson and Qualified Teacher Features. *The Journal of Kesit Academy*, 7 (26), 463-482.

 10.29228/kesit.49433

Bu makale İntihal.net tarafından taranmıştır.

This article was checked by Intihal.net.

Эта статья была проверена Intihal.net

intihal.net

KESİT AKADEMİ DERGİSİ

ISSN: 2149-9225

The Journal of Kesit Academy

FARKLI EĞİTİM KADEMELERİNDEKİ ÖĞRENCİLERİN NİTELİKLİ OKUL,
NİTELİKLİ DERS VE NİTELİKLİ ÖĞRETMEN ÖZELLİKLERİNE YÖNELİK
ALGILARININ KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ¹

COMPARATIVE ANALYSIS OF THE PERCEPTIONS OF STUDENTS AT
DIFFERENT EDUCATION LEVELS TOWARDS QUALIFIED SCHOOL,
QUALIFIED LESSON AND QUALIFIED TEACHER FEATURES

Dr. Ömer Faruk ABİDE

Öz: Bu araştırmada ortaöğretim, lisans ve lisansüstü eğitim kademelerinde yer alan öğrencilerin nitelikli okul, nitelikli ders ve nitelikli öğretmen kavramlarına yönelik algılarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma nitel araştırma yaklaşımlarından olan durum çalışmasının özellikleri dikkate alınarak hazırlanmıştır. Verilerin toplanmasında araştırmanın amacına uygun olarak hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Katılımcılardan elde edilen verilerin çözümlenmesinde ise içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi sonucunda farklı eğitim kademelerinde bulunan öğrencilerin nitelikli okul, nitelikli ders ve nitelikli öğretmenin özelliklerine yönelik algılarını temsil eden çeşitli temalar belirlenmiştir. Araştırma sonucunda ulaşılan bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, farklı eğitim kademelerinde bulunan öğrencilerin algılarına göre bir okulun ve bir dersin nitelikli olmasını sağlayan en önemli özelliğin öğretmenler olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte araştırma kapsamına alınan katılımcıların algılarına göre öğretmenleri nitelikli yapan en önemli özellikler ise öğretmenlerin bilişsel özelliklerinden ziyade duyuşsal özellikleridir.

Anahtar kelimeler: Nitelikli Okul, Nitelikli Ders, Nitelikli Öğretmen, Karşılaştırmalı Analiz

Abstract: This research aims to define students' views of the concepts of qualified school, qualified lesson and qualified teacher in secondary education, undergraduate and graduate education. By considering the features of the case study, which is one of the qualitative approaches to analysis, this study was planned. The data were collected via interview form and content analysis was used for the data analysis.

¹ Bu çalışmanın nitel araştırma aşaması 2018-2019 yılında yapıldığı için Etik Kurul Raporu gerekmemektedir./Since the qualitative research phase of this study was conducted in 2018-2019, the Ethics Committee Report is not required.

As a result of the content analysis, various themes representing the perceptions of students at different educational levels towards qualified school, qualified lesson and qualified teachers were determined. It has been found that teachers are the most significant aspect that allows a school and a lesson to be qualified according to the perceptions of students at different levels of education. However, according to the perceptions of the participants included in the study, the most important features that make teachers qualified are affective characteristics rather than cognitive characteristics.

Keywords: Qualified School, Qualified Lesson, Qualified Teacher, Comparative Analysis

GİRİŞ

Toplumları ilgilendiren her alanda küresel rekabetin yaşandığı günümüzde değişime öncülük edilmesi veya yaşanan değişimin gerisinde kalınmaması, toplumların refahı ve devamlılığı açısından son derece önem arz etmektedir. Yaşanan bu süreçte toplumları avantajlı kılan ve küresel rekabette öncü konumda yer almalarını sağlayan en önemli argümanların başında ise nesillerine sağlamış olduğu eğitim faaliyetlerinin niteliği gelmektedir.

Nitekim günümüzde ülkelerde verilen eğitimin niteliği hususunda uluslararası düzeyde önemli bir veri kaynağı olan PISA ve TIMSS gibi sınavlarda ölçülen son verilere göre en başarılı ülkeler içerisinde yer alan Çin, Güney Kore, Japonya gibi ülkelerin aynı zamanda dünyanın en gelişmiş ekonomileri içerisinde yer aldığı da bilinmektedir (The Organisation For Economic Co-Operation And Development [OECD], 2018; International Association for the Evaluation of Educational Achievement [IEA], 2019; International Monetary Fund [IMF], 2020). Bu duruma ek olarak uluslararası sınavlarda başarı gösteren ülkelerin en fazla uluslararası patent başvurusunda bulunan ülkeler arasında yer aldığı da görülmektedir (World Intellectual Property Organization [WIPO], 2020).

Bu noktadan hareketle ülkeler, nesillerine vermiş olduğu eğitimi ve eğitim sürecinde yer alan dinamiklerin (okul, ders, öğretmen özellikleri) niteliğini geliştirmek ve bu yönde politikalar oluşturmak durumundadırlar. Oluşturulacak politikaların belirlenmesine ise birçok etkenin kaynaklık ettiği söylenebilir. Bu kaynakların başında da konunun öznesi durumundaki paydaşlardan alınan görüşlerin geldiği düşünülmektedir.

Türkiye’de konuya ilişkin ilgili alan yazın tarandığında öğretmen niteliği kavramına yönelik, başka bir ifade ile ideal öğretmen özelliklerinin belirlenmesine yönelik yapılan araştırmaların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Bu araştırmalarda ideal öğretmen özelliklerinin belirlenmesinde daha çok öğretmen ve öğretmen adaylarının algılarının belirlenmesine çalışılmıştır (Atabek ve Kıyıcı, 2019; Çalışkan, Işık ve Saygın, 2013; Maden, Durukan ve Arslan, 2010; Taşkaya, 2012; Yılmaz, Göçen ve Yılmaz, 2013). Bunlara ek olarak Yıldırım, Ünal ve Çelik (2011) çalışmalarında öğretmen kavramına ilişkin okul yöneticisi, müfettiş ve öğretmenlerin algılarını belirlemeye çalışmıştır. Ayrıca nitelikli öğretmen özelliklerinin belirlenmesi amacıyla sadece öğrencilerin görüşlerinin alındığı çalışmalar da mevcuttur (Gültekin, 2015). Öte yandan öğrenci görüşleriyle birlikte öğretmen ve okul yöneticilerinin algılarını belirlemeye yönelik çalışmalar da yapılmıştır (Cerit, 2007; Telli, Brok ve Çakıroğlu, 2008). Okçabol (2004) ise çalışmasında öğ-

renci, öğretmen, öğretmen adayı ve öğretim elemanı gözünden öğretmen yetiştirme sürecini ele almış ve nitelikli öğretmenin özelliklerini belirlemeye çalışmıştır. Literatür incelendiğinde konuya ilişkin paydaşların görüşlerine başvurulmuş bir diğer husus ta nitelikli bir okulun özelliklerinin nasıl olması gerektiği üzerinedir. Helvacı ve Aydoğan (2011) çalışmalarında bu konuyu ele almış etkili okulların özelliklerinin belirlenmesine yönelik öğretmen görüşlerine başvurmuştur. Yapılan bir diğer araştırmada da ilköğretim ve ortaokul öğretmenlerinin etkili okul kavramına yönelik algıları belirlenmeye çalışılmıştır (Ertürk ve Memişoğlu, 2018). Bunlara ek olarak Yelok (2006) hazırlanmış olduğu yüksek lisans tezinde liselerde görev yapan öğretmenlerin etkili okul kavramına ilişkin görüşlerine başvurmuştur. Öte yandan konuyla ilişkili yapılan bir diğer çalışmada da ilköğretim okullarının etkili okul özelliklerine sahip olma dereceleri hakkında öğretmen görüşlerinin belirlenmeye çalışıldığı tespit edilmiştir (Keleş, 2006). Literatürde etkili okulun özelliklerinin belirlenmesine yönelik paydaş görüşlerinin alınması dışında bir takım farklı çalışmalara da rastlanmıştır. Örneğin Balcı (1988) çalışmasında etkili okul kavramını ilgili literatür ve araştırmalara dayanarak tanıtmaya çalışmış ve bir kuramsal çerçeve çizmiştir.

Çobanoğlu ve Badavan (2016)'ın araştırmalarında ise başarılı okulları, etkili okul değişkenleri ile ilişkilendirdiği görülmektedir. Bir diğer çalışmada da okulların etkili olmasında öğretim liderliğinin önemi ve okul yöneticisinin rolleri ele alınmıştır (Özdemir ve Sezgin, 2015). Bunlara ek olarak Polatcan ve Cansoy (2018) yaptıkları araştırmada Türkiye'de etkili okul kavramına ilişkin yapılan çalışmaların tematik incelemesini yapmış ve çalışmalarını sistematik bir şekilde değerlendirmişlerdir. Konuya ilişkin alan yazında incelenen bir diğer husus ise paydaşların nitelikli bir dersin özellikleri hususunda algılarının belirlenmesidir. Bu kapsamda yapılan incelemede doğrudan 'nitelikli bir ders nasıl olmalıdır?' sorusuna cevap olacak paydaş görüşlerini inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Fakat Ötken ve Süslü (2020)'nin çalışmalarında konu dolaylı olarak araştırılmış, nitelikli bir eğitim için ders işleyiş anlamında öğrencilerin öğretmenlerden beklentileri incelenmiştir.

Araştırma konusuna ilişkin ilgili literatür tarandığında yapılan çalışmaların daha çok öğretmen özelliklerinin belirlenmesine yönelik olduğu, bununla birlikte nitelikli okul özelliklerinin belirlenmesine yönelik paydaş görüşlerinin alındığı çalışmaların da yapıldığı görülmektedir. Fakat doğrudan nitelikli bir dersin özelliklerinin belirlenmesine yönelik paydaş görüşlerinin alındığı çalışmalara rastlanmamıştır. Ayrıca görüşüne başvurulmuş gruplar incelendiğinde çoğunlukla öğretmen, öğretmen adayı, okul yöneticisi, eğitim müfettişi gibi kesimlerin görüşüne başvurulduğu, eğitim öğretim sürecinin en önemli paydaşlarından biri olan öğrencilerin görüşlerine ise yeteri kadar yer verilmediği düşünülmektedir. Bu araştırmada ise eğitimin niteliğini etkileyen ve araştırmanın konusunu oluşturan dinamiklerden; okul, ders ve öğretmen özellikleri bir bütün olarak ele alınmış ve bu dinamiklere ilişkin farklı kademelerde eğitim öğretim faaliyetlerinde bulunan öğrencilerin algıları incelenmiştir. Bu bağlamda araştırmanın genel amacı; farklı eğitim kademelerinde yer alan öğrencilerin eğitimde nitelik kavramına yönelik algılarının okul, ders ve öğretmen özellikleri bağlamında karşılaştırmalı olarak incelenmesidir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

1. Farklı eğitim kademelerinde yer alan öğrencilerin nitelikli okul kavramına yönelik algıları nelerdir?

2. Farklı eğitim kademelerinde yer alan öğrencilerin nitelikli ders kavramına yönelik algıları nelerdir?
3. Farklı eğitim kademelerinde yer alan öğrencilerin nitelikli öğretmen kavramına yönelik algıları nelerdir?

YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, çalışma grubu, araştırmada kullanılan veri toplama teknikleri ve verilerin analizi ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Farklı eğitim kademelerinde yer alan öğrencilerin nitelik kavramına yönelik algılarının okul, ders ve öğretmen özellikleri bağlamında karşılaştırmalı olarak incelendiği bu çalışmada nitel araştırma yaklaşımlarından durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışması nitel araştırmalarda çok yaygın olarak kullanılan bir yaklaşımdır. Durum çalışmasının en temel özelliği ise bir ya da birkaç durumun ayrıntılı olarak araştırılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 73).

Çalışma Grubu

Araştırmada farklı eğitim kademelerinde yer alan üç grup yer almaktadır. Bu gruplar 2018-2019 eğitim-öğretim yılında;

- a) Ankara İli merkez ilçelerinde yer alan liselerde eğitim gören 20 öğrenciden,
- b) Gazi Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi'nde lisans eğitimi alan 20 öğrenciden,
- c) Gazi Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi'nde lisansüstü eğitimi alan 20 öğrenciden oluşmaktadır.

Örneklem seçiminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir (convenience sampling) durum örneklemesinden faydalanılmıştır. Bu örnekleme yönteminde araştırmacı kendine yakın olan ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçer (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 123). Araştırmanın örneklemini oluşturan üç gruptan toplam 60 öğrencinin eğitim kademelerine ve cinsiyetlerine göre dağılımı tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1. Araştırmanın Örneklemini Oluşturan Öğrencilerin Eğitim Kademeleri ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Eğitim Kademesi	Cinsiyet		Toplam
	Kadın	Erkek	
Ortaöğretim	10	10	20
Lisans	7	13	20
Lisansüstü	5	15	20
Toplam	22	38	60

Veri Toplama Aracı

Araştırmada nitel veri toplama aracı olarak farklı eğitim kademelerinde yer alan öğrenciler için standartlaştırılmış açık uçlu görüşme formu kullanılmıştır. Bu yöntemde soruların dizimi ve tam ifadeleri uygulama yapılamadan önce belirlenmiştir. Tüm katılımcılara aynı sırayla

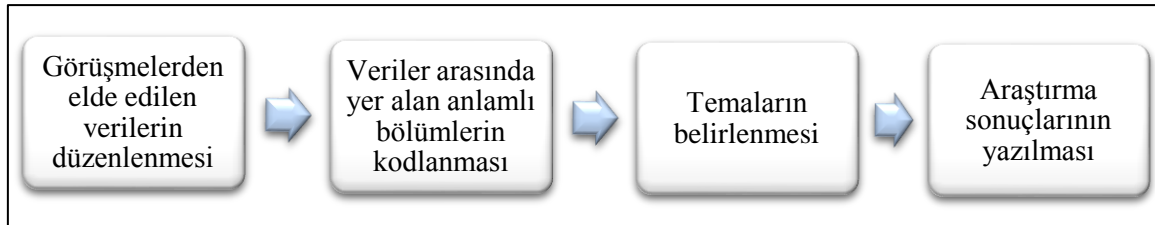
aynı tarzda sorular yöneltilir. Sorular tamamen açık uçlu olacak şekilde ifade edilir (Patton'dan aktaran; Kutluca, 2014, s.200). Görüşme formunun hazırlanması sürecinde ilgili literatür taranarak sorular hazırlanmış, nitel çalışmalarda yetkin uzman görüşü alındıktan sonra farklı kademelerde eğitim öğretim faaliyetinde bulunan beş öğrenci ile ön uygulama yapılmış ve görüşme formunda yer alan soruların anlaşılır olup olmadığı kontrol edilmiştir. Tüm bu uygulamalardan sonra veri toplama aracı asıl uygulama için hazırlanmıştır. Buna göre farklı eğitim kademelelerinde yer alan öğrencilere aynı içeriğe sahip üç soru yöneltilmiştir. Bu sorular şunlardır:

1. Size göre nitelikli bir okulda bulunması gereken özellikler nelerdir?
2. Sizce bir dersin nitelikli olmasını sağlayan özellikler nelerdir?
3. Nitelikli bir öğretmen size göre hangi özelliklere sahip olmalıdır?

Bu sorular katılımcılara yöneltilmeden önce araştırma süresince etik kurallara dikkat edileceği, kişisel bilgilerin üçüncü kişilerle kesinlikle paylaşılmayacağı, araştırmada katılımcıların adları ile değil, onlara verilecek kodlarla yer alacağı bildirilmiştir. Öte yandan görüşme sırasında katılımcıların görüşlerini etkilemeye ve değiştirmeye yönelik herhangi bir çaba gösterilmemiş, katılımcıların görüşleri olduğu gibi betimlenmiştir.

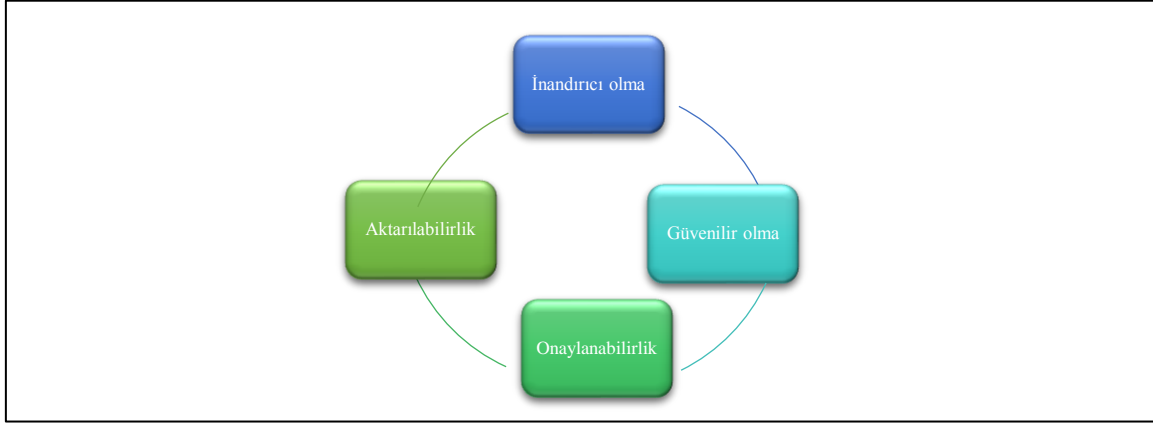
Verilerin Analizi

Verilerin analizinde nitel veri analizi yöntemlerinden içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu yaklaşıma birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayacağı bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır. (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 242). Katılımcı görüşlere dayalı olarak elde edilen nitel verilerin analizinde kullanılan içerik analiz yönteminin işlem basamakları Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1. Katılımcı görüşlerine dayalı olarak elde edilen verilerin içerik analizi süreci

Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirliğin sağlanabilmesi için sonuçların inandırıcı olması gerekmektedir ve bu maksatla bazı ölçütler belirlenmiştir. Şekil 2'de sonuçların inandırıcı olması maksadıyla belirlenen ölçütler verilmiştir (Guba ve Lincoln'den aktaran; Uysal ve Akyol, 2019).

Şekil 2. Nitel çalışmalarda sonuçların inandırıcılığını belirleyen ölçütler

Araştırma sonuçlarının doğruluğunun kontrol edilmesinde şekil 2’de belirtilen ölçütlerden en az bir tanesinin belirtilmesi önerilmektedir (Creswell, 2015). Bu noktadan hareketle çalışmanın inandırıcılığının sağlanmasına yönelik dış denetim stratejisi kullanılmıştır. Bu stratejide elde edilen bulgulara yüklenen anlamların yorumlanmasında dış uzmanlardan yararlanılmaktadır (Öztürk, 2014, s.266). Bu bağlamda veri toplama aracı ile elde edilen ham veriler ile araştırmacı tarafından elde edilen bulgular nitel araştırmalar konusunda yetkin üç uzmana verilmiş ve incelemeleri istenmiştir. Uzmanların değerlendirmelerin neticesinde ham veriler ile araştırmacı tarafından bu verilere yüklenen anlamların uyumu Miles ve Huberman (1994)’nın güvenilirlik formülüne ($\text{Güvenilirlik} = \frac{\text{Görüş Birliği}}{[\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}]}$) göre test edilmiş ve elde edilen verilere yüklenen anlamların %88,6 oranında uyduğu belirlenmiştir. Buna ek olarak araştırmada dış geçerliği sağlamak amacıyla zengin betimleme stratejisi kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 282). Bu amaçla katılımcıların görüşlerinden kura sonucu seçilenlerden alıntılara yer verilmiştir.

BULGULAR

Araştırmadan elde edilen bulgular araştırmanın alt amaçları doğrultusunda aşağıda ele alınmıştır.

Araştırmanın Birinci Alt Amacına İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt amacına ilişkin bulgulara ulaşmak amacıyla farklı eğitim kademelerinde yer alan öğrencilerin nitelikli okul kavramına yönelik algıları incelenmiş ve elde edilen bulgular tablo 2’de verilmiştir.

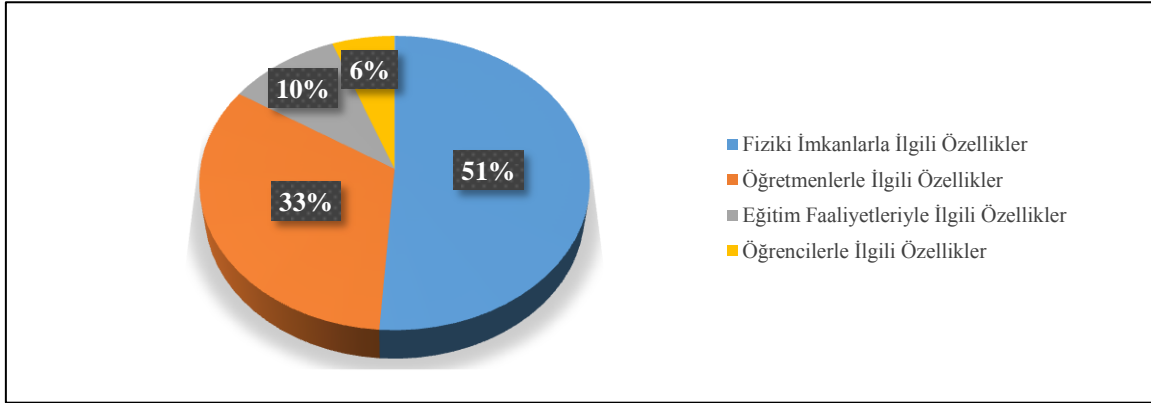
Tablo 2. Farklı Eğitim Kademelerinde Yer Alan Öğrencilerin Nitelikli Okulun Özelliklerine İlişkin Algıları

Tema	Kod	Eğitim Kademelerine Göre Frekansların Dağılımı			Toplam
		Ortaöğretim	Lisans	Lisansüstü	
Fiziki İmkânlarla İlgili Özellikler	Eğitim için gerekli araç gereçleri tam olmalı	-	8	-	8
	Okul temiz olmalı	2	4	1	7
	Teknolojik donanuma sa-	1	1	3	5

	hip sınıfları olmalı				
	Rekreasyon alanları olmalı	-	2	2	4
	Kütüphanesi olmalı	-	1	3	4
	Sınıfları konforlu olmalı	1	3	-	4
	Kantini ucuz olmalı	3	-	-	3
	Bahçesi büyük olmalı	-	1	2	3
	Kantini düzenli çalışmalı	2	-	-	2
	Öğrencilere yemek imkânı sunmalı	1	-	-	1
	Kaloriferleri çalışmalı	1	-	-	1
	Ulaşım açısından çeşitlilik göstermeli	-	-	1	1
	Kişide okula gitme isteği uyandırmalı	-	1	-	1
	Binasının mimarisi göze hoş görünmeli	-	-	1	1
Öğretmenlerle İlgili Özellikler	Nitelikli öğretmenleri olmalı	1	8	3	12
	Öğretmenleri anlayışlı olmalı	3	-	-	3
	Öğretmenleri egosuz olmalı	3	-	-	3
	Öğretmenleri tecrübeli olmalı	1	1	-	2
	Okulda çalışanlarının sorumluluk sahibi olmalı	-	-	1	1
	Öğretmenleri güvenilir olmalı	-	-	1	1
	Öğretmenlerin eğitim seviyesi yüksek olmalı	-	1	-	1
	Öğretmenlerinin kılık kıyafeti düzgün olmalı	1	-	-	1
	Rehberlik öğretmeni iyi olmalı	1	-	-	1
	Öğretmenleri alanında uzman olmalı	-	1	-	1
	Öğretmenler ve idare arasında koordinasyon olmalı	-	-	1	1
	Öğretmenleri öğrencisi ile samimi olmalı	-	1	-	1
	Öğretmenleri istekli olmalı	-	1	-	1
Eğitim Faaliyetleriyle İlgili Özellikler	Verilen eğitim öğrenci odaklı olmalı	-	5	-	5
	Sosyal, sanatsal ve sportif aktiviteler barındırmalı	1	1	1	3
	Disiplinli bir eğitimi olmalı	-	1	-	1
Öğrencilerle	Öğrencileri nitelikli olmalı	-	2	-	2

İlgili Özellikler	Öğrencilerinin kıyafetleri düzgün olmalı	1	-	-	1
	Öğrencileri anlayışlı olmalı	-	-	1	1
	Öğrencileri özgür olmalı	-	1	-	2
Toplam					88

Tablo 2 incelendiğinde, farklı eğitim kademelerinde yer alan öğrencilerin nitelikli okulun özelliklerine yönelik algılarının dört farklı temada toplandığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bu temalar; 'fiziki imkânlarla ilgili özellikler', 'öğretmenlerle ilgili özellikler', eğitim faaliyetleriyle ilgili özellikler' ve 'öğrencilerle ilgili özellikler' olarak sıralanmaktadır. Şekil 3'te bu temaların yüzde-lik dağılımları verilmektedir.

Şekil 3. Farklı eğitim kademelerindeki öğrencilerin nitelikli okul özelliklerine yönelik algılarının temalara göre dağılımları

Şekil 3'te de görüldüğü üzere farklı eğitim kademelerindeki öğrencilerin nitelikli okulun özelliklerine yönelik algılarının yarısından fazlasının (%51) okulun fiziki imkânlarıyla ilgili özellikleri kapsamında yer aldığı görülmektedir. Bununla birlikte okulun öğretmenlerinin özellikleri de farklı eğitim kademelerindeki öğrencilerin nitelikli okula yönelik algılarının toplandığı yüksek oranlı (%33) bir tema olarak tespit edilmiştir. Ayrıca farklı eğitim kademelerindeki öğrencilerin nitelikli okulun özelliklerini okulda yürütülen eğitim faaliyetleri (%10) ve okulun öğrencilerinin özellikleri (%6) ile de ilişkilendirdikleri belirlenmiştir.

Araştırma bulgularından hareketle farklı eğitim kademelerinde yer alan öğrencilerin nitelikli okulun özelliklerine yönelik algılarının ilgili temalar çerçevesinde karşılaştırılması yapıldığında; ortaöğretim kademesindeki öğrencilerin bir okulun nitelikli olması için okulun fiziki imkânları kapsamında en çok kantininin düzenli olarak çalışmasını (f=5) vurguladıkları tespit edilmiştir. Lisans öğrencileri ise eğitim faaliyetleri için gerekli araç gereçlerin eksiksiz olmasını (f=8) fiziki imkânlar kapsamında nitelikli bir okulun en önemli özelliği olarak belirtmişlerdir. Bunlara ek olarak lisansüstü eğitim kademesindeki öğrenciler de sınıfların teknolojik donanımına sahip olmasını (f=3) ve okulda bir kütüphanenin bulunmasını (f=3) fiziki imkânlar çerçevesinde bir okulu nitelikli kılan en önemli özellikleri olarak algılamaktadırlar.

Farklı eğitim kademelerindeki öğrencilerin nitelikli bir okulun özelliklerini ilişkilendirdikleri bir diğer tema da okulda görev yapan öğretmenlerin özellikleri temasıdır. Bu tema kapsamında ortaöğretim kademesinde yer alan öğrencilerinin algılarına göre bir okulun nitelikli

olması için öğretmenlerinin en çok anlayışlı (f=3) ve egosuz (f=3) olması gerekmektedir. Lisans kademesinde yer alan öğrencilerin ise nitelikli öğretmenleri olan bir okulu (f=8), nitelikli bir okulun özellikleriyle daha fazla ilişkilendirdikleri belirlenmiştir. Aynı durum lisansüstü eğitim kademelerinde yer alan öğrenciler için de geçerlidir. Lisansüstü eğitim kademesindeki öğrencilerin de ilgili tema kapsamında nitelikli bir okulun özellikleri ile en çok öğretmenlerinin nitelikli olmasını (f=3) ilişkilendirdikleri tespit edilmiştir.

Farklı eğitim kademesindeki öğrencilerin nitelikli okulun özelliklerine yönelik algılarının toplandığı bir başka tema ise okuldaki eğitim faaliyetlerinin özellikleri temasıdır. Bu tema bağlamında ortaöğretim ve lisansüstü eğitim kademesinde yer alan öğrenciler daha çok sanat, spor ve sosyal aktiviteler gibi eğitim faaliyetlerine yer veren okulları (f=1; f=1) nitelikli bir okul olarak algılamaktadırlar. Lisans öğrencileri ise daha çok eğitim faaliyetlerini öğrenci odaklı (f=5) olarak düzenleyen okulları nitelikli bir okulun özelliği ile ilişkilendirmektedirler.

Farklı eğitim kademelerinde eğitim öğretim faaliyetinde bulunan öğrencilerin nitelikli okulun özelliklerine yönelik algılarının ifade edildiği son tema ise okulun öğrencilerinin özellikleri temasıdır. İlgili tema kapsamında ortaöğretim kademesindeki öğrenciler en çok bir okulun öğrencilerinin kılık kıyafetinin düzgünlüğü ile (f=1) o okulun niteliğini ilişkilendirdikleri tespit edilmiştir. Lisans öğrencileri ise en çok öğrencileri özgür olan bir okulu (f=1) nitelikli okul olarak algılamaktadır. Lisansüstü eğitim kademesindeki öğrenciler ise en çok anlayışlı öğrencilere sahip olan bir okulu (f=1) nitelikli okul olarak algılamaktadır.

Araştırmanın ilgili alt amacına yönelik katılımcıların görüşlerinden alınan birebir örnek alıntılar aşağıda sunulmaktadır.

Ortaöğretim Kademesi Öğrenci 13 (OÖKÖ13): Bana göre nitelikli bir okulun kantini ucuz olmalı yani. Ayrıca kantinde alabileceğimiz şeyler sınırlı çeşit çok az.

OÖKÖ5: Bence bir okulun öğretmeni nitelikliyse o okul da niteliklidir.

Lisans Kademesi Öğrenci 3 (LKÖ3): Nitelikli bir okulun en önemli özelliği bana göre ders dışında spor gibi sanat gibi sosyal aktivitelere önem vermesidir.

LKÖ9: Nitelik bir okulun öğrencileri rahat ve özgürdür. Yeterli sayıda eğitim materyali vardır.

Lisansüstü Eğitim Kademesi Öğrenci 20 (LÜEKÖ20): Nitelikli bir okulun özelliklerini sıralayacak olursam ilk olarak mimarisinin güzelliği gelir. Nitelikli bir okul temizdir bence. Temizliğe önem verir. Önemli bir diğer özellik te öğretmenlerinin niteliğidir.

LÜEKÖ6: İdari personel ve öğretmenlerin uyumlu olması koordineli çalışması nitelikli okulun en önemli özelliklerindedir. Bu durum başarıyı beraberinde getirir. Ayrıca okulun sınıfları da yeterli donanma sahip olmalıdır.

Araştırmanın İkinci Alt Amacına İlişkin Bulgular

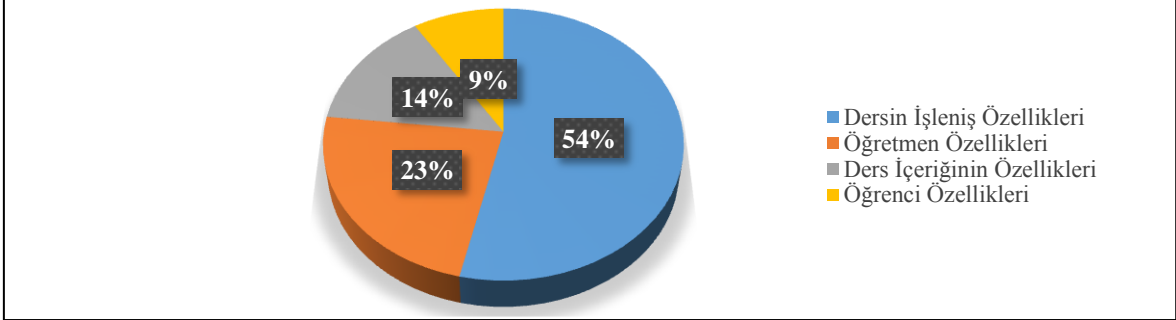
Araştırmanın ikinci alt amacına ilişkin bulgulara ulaşmak amacıyla farklı eğitim kademelerinde yer alan öğrencilerin nitelikli bir dersin özelliklerine yönelik algıları incelenmiş ve elde edilen bulgular tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Farklı Eğitim Kademelerinde Yer Alan Öğrencilerin Nitelikli Dersin Özelliklerine Yönelik Algıları

Tema	Kod	Eğitim Kademelerine Göre Frekansların Dağılımı			Toplam
		Ortaöğretim	Lisans	Lisansüstü	
Dersin İşleniş Özellikleri	Öğrenci katılımını destekleyici olmalı	3	9	3	15
	Dersin araç gereçleri tam olmalı	1	6	1	8
	Sessiz bir ortamda işlenmeli	5	2	-	7
	Teknolojiyle desteklenmiş olmalı	-	3	1	4
	Derse yeterli süre ayrılmalı	-	3	1	4
	Çeşitli ölçme değerlendirme yöntemleri kullanılmalı	-	-	4	4
	Nitelikli bir programa göre işlenmeli	-	1	2	3
	Ders planına uygun işlenmeli	-	1	2	3
	Gereksiz bilgi vermeden uzak olmalı	-	1	1	2
	Derslerin işlenişinde uygulamaya ağırlık verilmeli	-	2	-	2
	Dersler etkinliklerle işlenmeli	2	-	-	2
	Öğrenciler hedeften haberdar edilmeli	-	-	2	2
	Ders örneklerle destelenmeli	-	1	-	1
	Ders interaktif faaliyetler içermeli	-	1	-	1
	Görsel içerikler kullanılmalı	1	-	-	1
Derse göre etkili strateji seçilmeli	-	-	1	1	
Öğretmen Özellikleri	Nitelikli bir öğretmen tarafından işlenmeli	4	5	9	18
	Öğretmen öğrenciyle iyi iletişim kurmalı	3	-	1	4
	Öğretmenin hitabeti iyi olmalı	1	2	-	3
	Öğretmen genç olmalı	1	-	-	1
Ders İçeriğinin Özellikleri	Ders içeriği kolay anlaşılır olmalı	4	4	-	8
	Ders içeriği güncel olmalı	-	1	3	4
	Ders içeriği yoğun olmamalı	-	2	-	2
	Ders içerikleri görsellerden oluşmalı	1	-	-	1
Öğrenci Özellikleri	Dere içerikleri konu alanına uygun olmalı	-	-	1	1
	Öğrenmeye istekli öğrenci olmalı	-	3	2	5
	Öğrenciler dersi sevmeli	3	-	-	3
Öğrencilerin Özellikleri	Öğrencilerin hazırbulunuşluk seviyeleri yüksek olmalı	-	2	-	2
	Toplam				112

Tablo 3 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim gördükleri kademelere göre bir dersin nitelikli olmasını sağlayan özelliklere yükledikleri anlamların dört farklı tema

kapsamında ele alındığı görülmektedir. Bu temalar; 'dersin işleniş özellikleri', 'öğretmen özellikleri', 'ders içeriğinin özellikleri' ve 'öğrenci özellikleri' olarak sıralanmaktadır. Şekil 4'te farklı eğitim kademelerinde yer alan öğrencilerin algılarına göre oluşturulan temaların yüzdelik dağılımları verilmektedir.

Şekil 4. Farklı eğitim kademelerindeki öğrencilerin nitelikli dersin özelliklerine yönelik algılarının temalara göre dağılımları

Şekil 4'te de görüldüğü üzere araştırma örneklemine dâhil edilen öğrencilerin nitelikli bir dersin özelliklerine yönelik algılarının daha çok dersin işleniş özelliklerine (%54) yönelik olduğu belirlenmiştir. Başka bir anlatımla farklı eğitim kademelerindeki öğrencilerin görüşlerine göre bir dersin nitelikli olması için o dersin nasıl işlendiğinin önemli olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte öğretmen özellikleri teması ise nitelikli bir dersin özelliklerine yönelik öğrenci algılarının temsil edildiği yüksek oranlı (%23) bir diğer tema olarak tespit edilmiştir. Ayrıca dersin içeriğinin özellikleri (%14) ile dersi alan öğrencilerin özellikleri de (%9) katılımcıların algıları doğrultusunda bir dersi nitelikli yapan özellikler olarak belirlenmiştir.

Araştırma bulgularından hareketle farklı eğitim kademelerinde yer alan öğrencilerin nitelikli bir dersin özelliklerine yönelik algılarının ilgili temalar çerçevesinde karşılaştırılması yapıldığında; dersin işleniş özellikleri temasında, ortaöğretim kademesindeki öğrencilerin dersin sessiz bir ortamda işlenmesinin (f=5) o dersi nitelikli kılan en önemli özellik olarak algıladıkları belirlenmiştir. Lisans kademesindeki öğrenciler ise dersin öğrenci katılımını destekleyecek şekilde işlenmesini (f=9) bir dersi nitelikli yapan en önemli özellik olarak algulamaktadırlar. Lisansüstü eğitim kademesindeki öğrenciler ise ders işlenişinde ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin çeşitlendirilmesini (f=4) bir dersin nitelikli olmasını sağlayan en önemli özellik olarak görmektedirler.

Farklı eğitim kademelerinde bulunan öğrencilerin nitelikli dersin özelliklerine yönelik algılarının ifade edildiği bir diğer tema ise öğretmen özellikleri temasıdır. Bu tema doğrultusunda araştırma kapsamına alınan tüm eğitim kademelerindeki öğrenciler dersi nitelikli bir öğretmenin anlatmasını ilgili tema bağlamında o dersi nitelikli kılan en önemli özellik olarak algıladıkları belirlenmiştir.

Farklı eğitim kademesindeki öğrencilerin nitelikli dersin özelliklerine yönelik algılarının toplandığı bir başka tema ise; ders içeriğinin özellikleri temasıdır. İlgili tema kapsamında ortaöğretim kademesinde yer alan öğrenciler ders içeriğinin kolay anlaşılır olmasını (f=4) o dersi nitelikli kılan en önemli özellik olarak algulamaktadırlar. Lisans öğrencileri de tıpkı ortaöğretim kademesinde yer alan öğrenciler gibi dersin kolay anlaşılır olmasını (f=4) nitelikli dersin en

önemli özelliklerinden biri olarak görmektedirler. Lisansüstü eğitim kademesindeki öğrenciler ise diğer katılımcılardan farklı olarak ders içeriğinin güncel olmasını (f=3) verilen dersin nitelikli olmasını sağlayan en önemli özellik olarak vurgulamışlardır.

Farklı eğitim kademelerindeki öğrencilerin nitelikli bir dersin özelliklerini ilişkilendirdikleri son tema da öğrenci özellikleri temasıdır. Bu tema bağlamında ortaöğretim kademesinde yer alan katılımcıların, öğrencilerin dersi seviyor olmalarının (f=3) o dersi nitelikli kılan en önemli öğrenci özellikleri kapsamında değerlendirdikleri tespit edilmiştir. Lisans öğrencileri ise öğrencilerin öğrenmeye istekli olmasının (f=3) dersi nitelikli hale getiren en önemli öğrenci özelliği olarak görmektedir. Lisansüstü eğitim kademesindeki öğrenciler de araştırma kapsamına alınan lisans öğrencileri gibi bir dersin nitelikli olmasını sağlayan en önemli öğrenci özelliği olarak; öğrencilerin dersi öğrenmeye istekli olmalarını (f=2) vurgulamışlardır.

Araştırmanın ilgili alt amacına yönelik katılımcıların görüşlerinden alınan birebir örnek alıntılar aşağıda sunulmaktadır.

OÖKÖ4: *Bana göre genç öğretmenler dersi anlatırsa ders daha nitelikli olur. Yaşlı öğretmenlerle iletişiminiz iyi olmuyor bu da dersin iyi geçmesini etkiliyor.*

OÖKÖ17: *Kesinlikle dersler sessiz ortamlarda işlenmeli. Gürültüden hiçbir şey anlamıyoruz. Bu durum dersin nitelikli olmasına engel oluyor.*

LKÖ11: *Nitelikli bir ders için gerekli tüm araç gereçlerin eksiksiz olması gerekir.*

LKÖ9: *Nitelikli dersin en önemli özelliği iyi bir akademik programa göre işlenmesidir. Bir de öğretmenin hitabeti iyi olmalı. Jest ve mimiklerini etkili kullanılmalıdır.*

LÜEKÖ8: *Bir dersi nitelikli yapan özellikler; değerlendirmelerin çeşitliliği, derse yeterli sürenin ayrılmış olması ve öğretmen ile öğrenci iletişiminin iyi olması.*

LÜEKÖ14: *Nitelikli bir dersin en önemli özelliklerinin başında öğrencilerin öğrenmeye açık olması gerekmektedir. Ayrıca eğitimi veren öğretmenin de kaliteli olması gerekir.*

Araştırmanın Üçüncü Alt Amacına İlişkin Bulgular

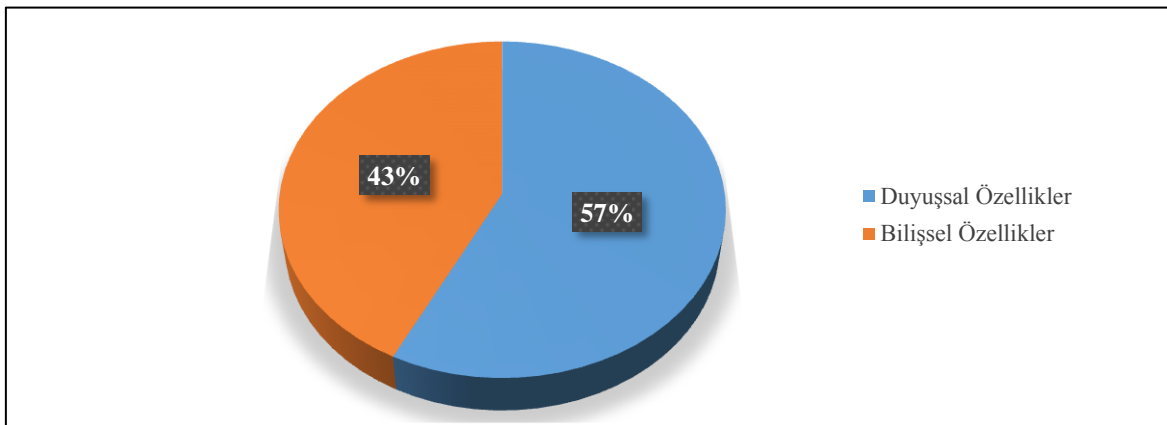
Araştırmanın üçüncü alt amacına ilişkin bulgulara ulaşmak amacıyla farklı eğitim kademelerinde yer alan öğrencilerin nitelikli bir öğretmenin özelliklerine yönelik algıları incelenmiş ve elde edilen bulgular tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. *Farklı Eğitim Kademelerinde Yer Alan Öğrencilerin Nitelikli Öğretmen Özelliklerine Yönelik Algıları*

Tema	Kod	Eğitim Kademelerine Göre Frekansların Dağılımı			Toplam
		Ortaöğretim	Lisans	Lisansüstü	
Duyuşsal Özellikler	Anlayışlı olmalı	5	5	1	11
	Saygılı olmalı	3	4	-	7
	Adaletli olmalı	2	2	1	5
	Egosu olmamalı	4	2	-	6
	Sakin olmalı	5	-	-	5
	Arkadaş gibi olmalı	2	3	-	5
	Disiplinli ve düzenli olmalı	-	4	1	5

	Empati yapabilmeli	1	2	-	3
	Mesleğini sevmelidir	-	1	2	3
	Neşeli olmalı	-	2	-	2
	Yenilikçi olmalı	-	-	2	2
	Olumlu duyuşsal nitelikleri olmalı	-	-	1	1
	Vicdanlı olmalı	-	-	1	1
	Ahlaklı olmalı	-	-	1	1
	İyi insan olmalı	-	-	1	1
	Bakımlı olmalı	-	1	-	1
	Spor yapmayı sevmeli	-	1	-	1
	Meslek etiği olmalı	-	-	1	1
	Ülkesine bağlı olmalı	-	1	-	1
	Hitabet konusunda kendini geliştirmeli	3	5	-	8
	Alan bilgisine sahip olmalıdır	-	3	4	7
	Eğitim konusunda tecrübeli olmalıdır	3	3	-	6
	Pedagoji bilgisine sahip olmalıdır	-	-	5	5
	Yeterli genel kültüre sahip olmalıdır	1	1	3	5
Bilişsel Özellikler	Bilgiyi aktaran olmalı	-	3	1	4
	Sınıf kontrolü sağlayabilmelidir	1	2	-	3
	Yapılandırmacı anlayışta olmalıdır	-	2	-	2
	Problem çözme becerisine sahip olmalı	-	2	-	2
	Etkin plan yapabilmeli	-	2	-	1
	Derse hâkim olmalı	1	-	-	1
	Teknolojiyi etkin kullanmalı	-	1	-	1
	Dersi anlaşılır kılmalı	1	-	-	1
Toplam					108

Tablo 4 incelendiğinde, araştırmaya dâhil edilen farklı eğitim kademelerindeki öğrencilerin nitelikli öğretmenin özelliklerine yönelik algılarının iki tema kapsamında toplandığı görülmektedir. Bu temalar; ‘duyuşsal özellikler’ ve ‘bilişsel özellikler’ temalarıdır. Şekil 5’te farklı eğitim kademelerinde yer alan öğrencilerin algılarına göre oluşturulan temaların yüzdeleri verilmektedir.

Şekil 5. Farklı eğitim kademelerindeki öğrencilerin nitelikli öğretmen özelliklerine yönelik algılarının temalara göre dağılımları

Şekil 5'te görüldüğü üzere farklı eğitim kademelerinde yer alan öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%57) nitelikli öğretmenin özelliklerine ilişkin algılarının, öğretmenlerin duyuşsal özelliklerine yönelik olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte farklı eğitim kademelerindeki öğrencilerin nitelikli bir öğretmenin özelliklerine ilişkin algılarının temsil edildiği diğer tema ise bilişsel özellikler temasıdır (%46).

Araştırma bulgularından hareketle farklı eğitim kademelerinde yer alan öğrencilerin nitelikli öğretmen özelliklerine yönelik algılarının ilgili temalar çerçevesinde karşılaştırılması yapıldığında; ortaöğretim kademesinde bulunan öğrencilerin, duyuşsal özellikler temasında öğretmenin anlayışlı (f=5) ve sakin (f=5) olmasını öğretmeni nitelikli kılan en önemli özellikler olarak algıladıkları tespit edilmiştir. Araştırma kapsamına alınan lisans öğrencileri ise öğretmenlerin duyuşsal özellikleri kapsamında tıpkı ortaöğretim kademesinde yer alan öğrenciler gibi öğretmenin anlayışlı olmasını (f=5) bir öğretmenin nitelikli olmasını sağlayan en önemli özellik olarak görmektedir. Lisansüstü eğitim kademesindeki öğrencilerin ise öğretmenin mesleğini sevmesini (f=2) ve yenilikçi olmasını (f=2) duyuşsal özellikler kapsamında nitelikli bir öğretmenin en önemli özellikleri olarak algıladıkları belirlenmiştir.

Farklı eğitim kademelerinde eğitim öğretim faaliyetinde bulunan öğrencilerin nitelikli öğretmenin özelliklerine yönelik algılarının ifade edildiği diğer tema ise öğretmenlerin bilişsel özellikleri temasıdır. İlgili tema kapsamında; ortaöğretim kademesindeki öğrenciler en çok öğretmenlerin hitabet konusunda kendilerini geliştirmesini (f=3) ve eğitim konusunda tecrübeli olmalarını (f=3) öğretmenlerin nitelikleri ilişkilendirdikleri tespit edilmiştir. Lisans öğrencileri ise en çok hitabet konusunda kendini geliştiren öğretmenleri (f=5) nitelikli öğretmen olarak algılamaktadır. Lisansüstü eğitim kademesindeki öğrenciler ise en çok pedagoji konusunda bilgi sahibi olan öğretmenleri (f=4) nitelikli öğretmen olarak algılamaktadır.

Araştırmanın ilgili alt amacına yönelik katılımcıların görüşlerinden alınan birebir örnek alıntılar aşağıda sunulmaktadır.

OÖKÖ19: Nitelikli bir öğretmen öğrencisiyle arkadaş gibi olmalı, bağırılmamalı, sakin olmalıdır.

OÖKÖ4: Eğitime yıllarını vermiş tecrübeli öğretmenler nitelikli öğretmendir.

LKÖ9: Nitelikli öğretmenlerin genel kültür bilgisi yüksek olmalıdır. Öğrencisiyle iyi iletişim kurmalı, öğrencisine arkadaş gibi davranıp onları anladığını hissettirmelidir.

LKÖ17: Nitelikli öğretmenin en önemli özelliklerinin başında sınıfta kontrolü sağlayabilmesi gelmektedir. Ayrıca alan bilgisi de iyi olmalı, alanındaki gelişmelere hâkim olmalıdır.

LÜEKÖ11: Nitelikli öğretmen yeterli genel kültüre sahip olup bu bilgilerini mesleğine uyarlayabilmelidir. Alan bilgisi de nitelikli bir öğretmende bulunması gereken özelliklerin başında gelir. Bunlarla birlikte nitelikli bir öğretmen yenilikçi olmalıdır.

LÜEKÖ6: Nitelikli bir öğretmen en başta iyi bir insan olmalıdır. Daha sonra alanına ilişkin yeterli donanımına sahip olması, yeterli ölçüde pedagoji bilgisine sahip olması ve yeterli genel kültüre sahip olması nitelikli öğretmenin özellikleri olarak sıralanabilir.

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu araştırmada ortaöğretim, lisans ve lisansüstü eğitim kademelerinde yer alan öğrencilerin nitelikli okul, nitelikli ders ve nitelikli öğretmen kavramlarına yönelik algılarının belirlenmesi ve karşılaştırmalı olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda araştırmanın amacına yönelik hazırlanan veri toplama aracı Ankara’da farklı eğitim kademelerindeki öğrencilere uygulanmış ve katılımcıların nitelik kavramına yönelik algıları okul, ders ve öğretmen özellikleri bağlamında belirlenmiştir.

Araştırmanın alt amaçlarına yönelik ayrı ayrı değerlendirmeler yapıldığında, ilk olarak farklı eğitim kademelerinde yer alan öğrencilerin nitelikli okul kavramına yönelik algıları genel anlamda incelenmiş ve katılımcıların bir okulu nitelikli kılan en önemli özellik olarak o okulun nitelikli öğretmenlere sahip olmasını algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Nitekim Balcı (1988)’nin çalışmasında da benzer sonuçlara ulaşılmış, öğretmenlerin bir okulun etkililiğinde farklılıklara yol açabileceği belirlenmiştir. Ayrıca Polatcan ve Cansoy (2018) Türkiye’de ki etkili okul araştırmalarını değerlendirdikleri çalışmalarında bir takım ortak bulgular olduğu sonucuna ulaşmış ve inceledikleri araştırmalardaki ortak bulgulardan bir tanesinin de okulların etkililiğinin artırılmasında o okulun öğretmenlerinin niteliğinin geliştirilmesi olduğu tespit edilmiştir. Benzer bir bulguya Çobanoğlu ve Badavan (2016)’ın başarılı okulların anahtarı isimli çalışmasında da rastlanmaktadır. Öyle ki çalışmada başarılı olmak isteyen bir okulun kendini geliştirmeye açık, başarılı öğretmenlere ihtiyaç duyduğu sonucuna ulaşılmıştır. İlgili alt amaç kapsamında farklı eğitim kademelerindeki öğrencilerin nitelikli okulun özelliklerine yönelik algıları karşılaştırmalı olarak incelendiğinde, bir okulu nitelikli kılan en önemli özellik olarak ortaöğretim öğrencileri; anlayışlı ve egosuz öğretmenler ile okul kantinin ucuz olmasını, lisans öğrencileri; nitelikli öğretmenler ile eğitim araç gereçlerinin eksiksiz olmasını algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Lisansüstü eğitim kademesinde yer alan öğrenciler ise bir okulu nitelikli yapan en önemli özellik olarak okulun teknolojik donanımına sahip sınıflarının olmasını, kütüphanesinin olmasını ve nitelikli öğretmenlerin eğitim kadrosunda yer almasını algıladıkları belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde araştırma kapsamına alınan tüm eğitim kademelerindeki öğrenciler için öğretmen özellikleri bir okulu nitelikli yapan en önemli unsur olarak algılanmaktadır. Farklı olarak, ortaöğretim kademesindeki öğrencilerin okulun kantinin özelliği ile okulun niteliğini ilişkilendirdikleri, lisans öğrencilerinin ders araç gereçlerine vurgu yaptıkları, lisansüstü öğrencilerinin ise okuldaki teknoloji alt yapısı ile okulun kütüphanesinin olmasını nitelikli bir okulun özelliği olarak ilişkilendirdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın bir diğer alt amacı olan farklı eğitim kademelerindeki öğrencilerin nitelikli bir dersin özelliklerine yönelik algıları genel olarak incelendiğinde ise; bir dersi nitelikli kılan en önemli özelliğin, o dersin nitelikli bir öğretmen tarafından anlatılması olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Nitekim Duman (1991) çalışmasında araştırma bulgularını destekleyecek şekilde öğrencilere verilen eğitimin istenilen niteliklere ulaşmasında birçok etkenden söz edilebileceğine değinmiş fakat öğretmenlerin tüm bu dinamiklerin uygulayıcısı olduğu düşünüldüğünde eğitim öğretim sürecinde son derece önem teşkil ettiğini vurgulamıştır. İlgili alt amaç kapsamında farklı eğitim kademelerindeki öğrencilerin nitelikli dersin özelliklerine yönelik algıları karşılaştırıldığında, ortaöğretim kademesindeki öğrenciler bir dersin nitelikli olmasını sağlayan en önemli özellik olarak, dersin sessiz bir ortamda işlenmesini vurgulamışlardır. Lisans öğrencileri

de en çok bir dersin öğrenci katılımını destekleyici nitelikte olmasını o dersin niteliğini etkileyen önemli bir etmen olarak algıladıkları yönünde görüş bildirmiştir. Lisansüstü eğitim kademesindeki öğrencilerin ise dersin nitelikli bir öğretmen tarafından verilmesini o derse nitelikli kılan en önemli unsur olarak algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ulaşılan sonuçlar değerlendirildiğinde bir dersin nitelikli olmasını sağlayan özelliklerin araştırma kapsamına alınan her bir eğitim kademesinde farklı algılandığı görülmektedir.

Araştırma kapsamında ele alınan son alt amaç ise farklı eğitim kademelerindeki öğrencilerin nitelikli öğretmen kavramına yönelik algılarının belirlenmesidir. İlgili alt amaç genel olarak incelendiğinde katılımcıların bir öğretmeni nitelikli yapan en önemli özellik olarak öğretmenin anlayışlı olmasını vurguladıkları başka bir ifade ile öğretmenin duyuşsal yönüne atıfta buldukları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca katılımcılar öğretmenin hitabet yeteneğini de onu nitelikli yapan bir diğer önemli özellik olarak belirtmişlerdir. İlköğretim öğrencilerinin ideal öğretmenin özelliklerine yönelik algılarının belirlendiği bir çalışmada araştırma bulgularını destekler nitelikte sonuçlar elde edildiği görülmüştür. Nitekim çalışmada ilköğretim öğrencilerinin ideal öğretmenin en önemli özelliği olarak öğretmenin anlayışlı olması gerektiğini vurguladıkları sonucuna ulaşılmıştır (Gültekin, 2015). Buna ek olarak nitelikli bir öğretmende bulunması gereken özelliklerin öğretmen adaylarının görüşlerine göre incelendiği bir başka çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. İlgili araştırmanın sonuçlarına göre öğretmen adayları nitelikli bir öğretmende bulunması gereken en önemli özellik olarak öğretmenin anlayışlı olmasını belirtmişlerdir (Taşkaya, 2012). Öte yandan Maden, Durukan ve Aslan (2010) Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmen niteliklerine yönelik görüşlerini inceledikleri çalışmalarında, beden dili ve hitabeti etkin şekilde kullanmanın nitelikli öğretmenin özelliği olarak algılandığı sonucuna ulaşmıştır. Elde edilen bu sonuçta araştırma bulgularını destekler niteliktedir. Ayrıca Çetin (2001) ideal öğretmenin özelliklerine yönelik üniversite öğrencilerinin algılarını incelediği çalışmasında araştırma sonuçlarını destekler nitelikte bulgulara ulaşmıştır. Öyle ki ilgili çalışmada üniversite öğrencilerinin genel olarak ideal bir öğretmenin özelliklerini; alan bilgisi tam, öğrencisini anlayan, genel eğitiminde ve bilimsel tavrında eksikliği olmayan, saygılı, sevgi dolu olarak tanımladıkları sonucuna ulaşılmıştır. İlgili alt amaç doğrultusunda farklı eğitim kademelerinde yer alan öğrencilerin nitelikli öğretmenin özelliklerine yönelik algıları karşılaştırıldığında ise ortaöğretim kademesindeki öğrencilerin bir öğretmeni nitelikli yapan en önemli özellik olarak en çok öğretmenin anlayışlı olması ve arkadaş gibi davranmasını algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Lisans öğrencilerinin algılarına göre ise nitelikli bir öğretmenin en önemli özelliği anlayışlı olmasıyla birlikte hitabet konusunda da kendisini geliştirmiş olmasıdır. Lisansüstü eğitim kademesindeki öğrenciler de nitelikli bir öğretmenin en önemli özelliği olarak pedagoji bilgisinin yeterli olması ile alan bilgisi konusunda yetkin olmalarını vurguladıkları sonucuna ulaşmıştır. Elde edilen sonuçlara göre farklı eğitim kademelerindeki öğrenciler bir öğretmeni nitelikli yapan en önemli özellikler olarak öğretmenlerin duyuşsal yönlerini daha çok öne çıkarmaktadır.

Araştırma sonuçlarından anlaşılmaktadır ki; farklı eğitim kademelerinde bulunan öğrencilerin algılarına göre bir okulun ve bir dersin nitelikli olmasını sağlayan en önemli özellik öğretmenlerdir. Yine araştırma kapsamına alınan katılımcıların algılarına göre öğretmenleri nitelikli yapan en önemli özellikler ise öğretmenlerin bilişsel özelliklerinden ziyade duyuşsal özel-

likleridir. Bu bağlamda Türkiye’de öğretmen yetiştirme çalışmalarında öğretmenlerin bilişsel özellikleriyle birlikte duyuşsal özelliklerini de geliştirecek uygulamalara daha fazla ağırlık verilmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Atabek, E., ve Kıyıcı, F. (2019). Öğretmen adaylarının öğretmen algısı. *MSKÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 20-39. <http://dergipark.org.tr/doi/10.21666/muefd.460666> sayfasından erişilmiştir.
- Balçı, A. (1988). Etkili okul. *Eğitim ve Bilim*, 21-30. <http://213.14.10.181/index.php/EB/article/view/5979/2110> sayfasından erişilmiştir.
- Cerit, Y. (2008). Öğretmen kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(4), 693-712. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/256303> sayfasından erişilmiştir.
- Creswell, J. W. (2017). *Karma yöntem araştırmalarına giriş* (M. Sözbilir, Çev.). Ankara.
- Çalışkan, M., Işık, A., ve Saygın, Y. (2013). Öğretmen adaylarının ideal öğretmen algıları. *İlköğretim Online Dergisi*, 12(2), 575-584. <http://ilkogretim-online.org.tr/index.php/io/article/view/1421> sayfasından erişilmiştir.
- Çetin, Ş. (2001). İdeal öğretmen üzerine bir araştırma. *Milli Eğitim Dergisi*, 137. https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/149/cetin.htm sayfasından erişilmiştir.
- Çobanoğlu, F., ve Badavan, Y. (2016). Başarılı okulların anahtarı: etkili okul değişkenleri. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi Dergisi*, 26, 114-134. <https://dergipark.org.tr/en/pub/pausbed/384422> sayfasından erişilmiştir.
- Duman, T. (1991). *Türkiye’de ortaöğretime öğretmen yetiştirme*. İstanbul: MEB
- Ertürk, R., ve Memişoğlu, S. (2018). Öğretmenlerin etkili okula yönelik görüşleri. *International Journal of Social Science*, 1(68), 55-76. https://www.researchgate.net/publication/326676387_OGRETMENLERIN_ETKILI_OKULA_YONELIK_GORUSLERI_TEACHERS_VIEWS_FOR_EFFECTIVE_SCHOOL sayfasından erişilmiştir.
- Gültekin, M. (2015). İlköğretim öğrencilerinin ideal öğretmen algısı. *Turkish Studies*, 10(11), 725-756. https://turkishstudies.net/turkishstudies?mod=makale_tr_özet sayfasından erişilmiştir.
- Helvacı, M., ve Aydoğan, İ. (2011). Etkili okul ve etkili okul müdürüne ilişkin öğretmen görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 41-60. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/202373> sayfasından erişilmiştir.
- IEA (2019). Trends in international mathematics and science study 2019. <https://www.iea.nl/studies/iea/timss/2019> sayfasından erişilmiştir.

- Keleş, B. (2006). İlköğretim okullarının etkili okul özelliklerine sahip olma dereceleri hakkında öğretmen görüşleri. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kutluca, T. (2014). Veri toplama yöntemleri. B. Johnson ve L. Christensen (Ed.), *Eğitim araştırmaları (nicel, nitel ve karma yaklaşımlar)* (M. Bütün, çev.) içinde (s. 193-214). Ankara: Eğiten.
- Maden, S., Durukan, E., ve Aslan, A. (2010). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmen niteliklerine yönelik görüşleri. *Turkish Studies*, 5(4), 1364-1378. https://turkishstudies.net/turkishstudies?mod=makale_tr_ozetvematikale_id=14648 sayfasından erişilmiştir.
- Miles, M.B. ve Huberman, A.M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. California: Sage.
- OECD (2018). PISA 2018 global competence. <https://www.oecd.org/pisa/pisa-2018-global-competence.htm> sayfasından erişilmiştir.
- Okçabol, R. (2004). Öğrenci, öğretmen, öğretmen adayı ve öğretim elemanı gözüyle öğretmen yetiştirme. XII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayında sunulmuş bildiri, İnönü Üniversitesi, Malatya. <https://www.pegem.net/dosyalar/dokuman/360.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Ötken, Ş., ve Süslü, A. (2020). Nitelikli bir eğitim için öğrencilerin ders işleyiş anlamında öğretmenlerinden beklentileri. *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 6(28), 1054-1063. <http://dx.doi.org/10.31589/JOSHAS.350> sayfasından erişilmiştir.
- Özdemir, S., ve Sezgin, F. (2015). Etkili okullar ve öğretim liderliği. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 51, 266-282. <https://www.researchgate.net/publication/242173391> sayfasından erişilmiştir.
- Öztürk, F. (2014). Nicel, nitel ve karma araştırmalarda araştırma sonuçlarının geçerliği. B. Johnson ve L. Christensen (Ed.), *Eğitim araştırmaları (nicel, nitel ve karma yaklaşımlar)* (F. Öztürk, çev.) içinde (s. 243-280). Ankara: Eğiten.
- Polatcan, M., ve Cansoy, R. (2018). Türkiye’de etkili okul araştırmaları: Ampirik araştırmaların analizi. *Sakarya University Journal of Education*, 8(3), 8-24. <https://orcid.org/0000-0003-2768-9939> sayfasından erişilmiştir.
- Taşkaya, M. (2012). Nitelikli bir öğretmende bulunması gereken özelliklerin öğretmen adaylarının görüşlerine göre incelenmesi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(33), 283-298. <https://dergipark.org.tr/en/pub/erusosbilder/253360> sayfasından erişilmiştir.
- Telli, S., Brok, P., ve Çakıroğlu, J. (2008). Öğretmen ve öğrencilerin ideal öğretmen hakkındaki görüşleri. *Eğitim ve Bilim*, 33(149), 118-129. <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/645> sayfasından erişilmiştir.
- Uysal, P., ve Akyol, H. (2019). Okuma güçlüğü ve giderilmesi: bir eylem araştırması. *Eğitim ve Bilim*, 44(198), 17-35. <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/8032> sayfasından erişilmiştir.

- WIPO (2020). World Intellectual Property Indicators 2020. <https://www.wipo.int/publications/en/details.jsp?id=4526> sayfasından erişilmiştir.
- Yelok, F. (2006). Genel liselerde görevli öğretmenlerin etkili okula ilişkin görüşleri (Ankara ili örneği). (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yıldırım, A., Ünal, A., ve Çelik, M. (2011). Öğretmen kavramına ilişkin öğretmen, yönetici ve müfettiş algılarının analizi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 2(8), 92-109. <http://www.insanbilimleri.com> sayfasından erişilmiştir.
- Yılmaz, F., Göçen, S., ve Yılmaz, F. (2013). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algıları: bir metaforik çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(9), 151-164. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mersinefd/issue/17382/181569> sayfasından erişilmiştir.